

Bölüm 11

DIYARBAKIR'DA YEM SEKTÖRÜNÜN MEVCUT DURUMU, SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Ramazan DEMİREL¹

GİRİŞ

Genel olarak hayvan yiyeceği olarak tanımlanan yem, yapısında organik ve inorganik besin maddelerini bulunduran ve verildiği hayvan tarafından değerlendirilen madde karışımlarına verilen isimdir. Ülkemiz çiftlik hayvanı tür sayıları itibarıyla Avrupa'da ilk sıralarda, Dünyada ise yine ön sıralarda yer almakla birlikte, yetiştirilen hayvanların verimliliği söz konusu olduğunda dünya ortalamasının bile oldukça altında kalmaktadır. Hayvan başına verimin oldukça düşük kalmasının başlıca nedenleri; ülkemizin çetin coğrafi koşullarına uyum sağlamakla birlikte, verimi düşük olan çiftlik hayvanı genotiplerinin ağırlıkta olması, kullanılan kaba ve karma yemlerin miktarının ve kalitesinin düşüklüğü, barınak koşulları, sağlık koruma uygulamalarının yetersizliği ile çiftçinin üretim yaptığı alandaki mesleki ve teknik bilgi düzeyinin düşük olmasıdır. Başlıca kaba yem kaynaklarımız çayır ve meralarımızdır. Ancak bu doğal alanlarımızda hüküm süren iklim çoğunlukla karasal iklimdir. Bu coğrafyada genellikle yıllık yağış miktarı oldukça düşük kalmaktadır. Dolayısı ile yağışın yetersiz ve düzensiz olduğu yıllarda tarımsal kuraklıktan mera alanları da olumsuz etkilenmekte, doğal kaba yem kaynakları olan meralardan çok sınırlı bir süre içinde hayvanların besin maddesi ihtiyaçları karşılanmaktadır. Bu çalışmada genelde ülkemizin ve özelde de bölgemiz ve ilimizde yapılan yem üretimi ve tedarik sorunları ve bu sorunları giderme stratejileri derlenmiştir.

¹ Doç. Dr., Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootečni Bölümü, ramazand@dicle.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-0816-4125

desteklemeler ile yerli üretimin desteklenerek, Dünya ile rekabet edebilecek hayvansal üretim için mutlaka kaba ve karma yemle ilgili sorunlarımızın öncelikle çözülmesi gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Ak İ. 2013b. Türkiye'de Kaba Yem Sorunu ve Çözüm Öneriler, VII. Ulusal Hayvan Besleme Kongresi, 26- 27 Eylül 2013, s. 1-12, Ankara.
- Alltech, 2023. Alltech Agri-food Outlook 2023.
- Anonim, 2015. [http://www.tarim.gov.tr/Konular/ Bitkisel-Uretim/Cayir-Mera-ve-Yem- Bitkileri /Cayir-Mera Desteklemeleri](http://www.tarim.gov.tr/Konular/Bitkisel-Uretim/Cayir-Mera-ve-Yem- Bitkileri /Cayir-Mera Desteklemeleri).
- Anonim, 2008. Bitkisel Üretim İstatistikleri 2008. T.C. Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu. <http://www.tuik.gov.tr/bitkiselapp/bitkisel.zul>
- Anonim, 2020. Yem Sanayicileri Birliği.
- Anonim, 2021a. Yem Sektör Politika Belgesi, 2020 - 2024. TAGEM. <https://www.tarimorman.gov.tr/TAGEM/Belgeler/yayin/yemsektorpolitikaBelgesi.pdf> (Erişim Tarihi: 24.08.2023).
- Anonim, 2021b. Türkiye İstatistik Kurumu, Tarım İstatistikleri, <http://www.tuik.gov.tr>. (Erişim Tarihi: 16.08.2023).
- Anonim, 2021c. Diyarbakır İli Çevre Durum Raporu. <https://webdosya.csb.gov.tr/db/ced/icerikler/diyarbakir-ilcdr-2021-20221019160029.pdf> (Erişim Tarihi: 19.07.2023).
- Anonim, 2022a. Türkiye İstatistik Kurumu, Hayvansal Üretim İstatistikleri, <http://www.tuik.gov.tr>. (Erişim Tarihi: 19.04.2023).
- Anonim, 2022b. Türkiye İstatistik Kurumu, Bitkisel Ürün Denge Tabloları, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Bitkisel-Urun-Denge-Tabloları-2022-> (Erişim Tarihi: 19.07.2023).
- Anonim, 2023a. 2022 Yılı Karmayem Üretimine İllere Göre Dağılımı, Yem Sanayicileri Birliği.
- Anonim, 2023b. Diyarbakır Hayvan Varlığı. Diyarbakır İl Tarım ve Orman Müdürlüğü. <https://diyarbakir.tarimorman.gov.tr/Haber/758/Diyarbakir-Il-Tarim-ve-Orman> (Erişim Tarihi: 10.05.2023).
- Anonim, 2023c. Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü Kayıtları. <https://www.tarimorman.gov.tr/sgb/Belgeler/SagMenu-veriler/GKGM.pdf> (Erişim Tarihi: 19.08.2023).
- Anonim, 2023d. Diyarbakır Tarımsal Alan. Diyarbakır İl Tarım ve Orman Müdürlüğü. <https://diyarbakir.tarimorman.gov.tr/Haber/758/Diyarbakir-Il-Tarim-ve-Orman> (Erişim Tarihi: 10.06.2023).
- Baran MS, Demirel R, Şentürk Demirel D, Şahin T, Yeşilbaş D, 2008a. Determination of the Feeding Values of Feedstuffs and Mixed Feeds Used in the Southeastern Anatolia Region of Turkey. *Turkish Journal of veterinary Animal Science*, 32(6): 449 - 455.
- Baran MS, Erkan ME, Vural A, 2008b. Diyarbakır Yöresinde Ruminant Beslenmesinde Kullanılan Karma Yemlerin Besin Madde ve Mikrobiyolojik Kalite Özellikleri. *İstanbul Üniversitesi veteriner Fakültesi Dergisi*, 34 (1): 9 - 19.
- Çetinkaya, N., Selçuk, Z. 2015. Yem Güvenliği Mevzuatı ve Yem Güvenliği Yönetim Sistemi. *Türkiye Klinikleri J Anim Nutr&Nutr Dis-Special Topics* 2015;1(1):1-7.
- Demirel, 2000. Karma Yemlerde Kaliteyi Etkileyen Faktörler. *International Animal Nutrition Congress*. 4 - 6 Eylül 2000, Bildiriler Kitabı. s: 544 - 549, Isparta.
- Demirel R., Şentürk Demirel D. 2012. AB Üyelik Sürecinde Yem Sektörümüzün Mevcut Durumu, Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Uluslararası Türk ve Akra Topluluklar Zooteknik Kongresi*. 11 - 13 Eylül 2012, Isparta. *Bildiriler Kitabı*, 201 - 2013.
- Denli M., Demirel R. 2016. Diyarbakır İli Sığır Besiciliği İşletmelerindeki Yem Kullanımı ve Besleme Uygulamaları. *YYÜ Tarım Bilimleri Dergisi*, 26(4): 495 - 499.
- Denli M., Demirel R., Sessiz A. 2015. Diyarbakır İli Karma Yem Endüstrisinin Durumu. *Türk Tarım - Gıda Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 3(9): 701 - 706.
- Harmanşah F. 2018. Türkiye'de Kaliteli Kaba Yem Üretimi, Sorunlar ve Öneriler. *TÜRKTOB Dergisi* 25: 9 -13.
- Karakuş M.Ü. 2012. TUYEM 2012. 11. Uluslararası Yem Kongresi ve Yem Sergisi. 13 Nisan 2012, Antalya.
- Özek K. 2022. Güney Marmara Bölgesinde Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvancılığın Durumu, Kaba Yem Üretimi, Yeterliliği ve Hayvan Beslemedeki Önemi. *İğdır Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 12(2): 1187 - 1200.
- Özkan U., Şahin Demirbaş N. 2016. Türkiye'de Kaliteli Kaba Yem Kaynaklarını Mevcut Durumu. *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi*. 9 (1): 23 - 27.
- Şentürk Demirel D., Demirel R., Doran İ. 2010. Doğal Zeolitlerin Hayvancılıkta Kullanım Olanakları, *HR.Ü.Z.F. Dergisi*, 14(2): 13 - 20.
- Yavuz T., Kır H., Gül V. 2020. Türkiye'de Kaba Yem Üretim Potansiyelinin Değerlendirilmesi: Kırşehir İli Örneği. *Türkiye Tarımsal Araştırmalar Dergisi*. 7(3): 345 - 352.